

خبرنامه مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

اتوبان تهران کرج، خروجی پیکانشهر، آزادشهر، خیابان شهید گودرزی، خیابان هشتم غربی،
کد پستی: ۱۴۹۶۸۱۳۱۱۳

سال بیست و سوم / شماره ۵۳۶ / شهریور ماه ۱۴۰۴

مدیرمسئول: فرهاد گوهرزاد

تهیه و تنظیم: فرزین رنجبر

publicrelations@rifr-ac.ir

انتصابات

R.I.F.R

جناب آقای کورش کشاورز محمدیان...
حاج آقا حسین کریمخواه...
جناب آقای محمدرضا صفرنژاد...
جناب آقای محمد کاظم رضانی...
سرکار خانم مژگان کوثری...
جناب آقای جهانفر دانشیان...
جناب آقای رضا اقنوم...
جناب آقای کریم احمدی صومعه...

صفحه ۲

اخبار مؤسسه

در نخستین جلسه کارگروه تخصصی تجاری سازی مؤسسه تأکید شد: حرکت منسجم به سمت تجاری سازی دستاوردهای پژوهشی
عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور: کشت و توسعه کپور آمریکایی در استان های بوشهر، هرمزگان، سیستان و بلوچستان و جنوب
کرمان باید متوقف شود
صفحه ۲

در مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور برگزار شد: کارگاه ارائه گزارش شانزدهمین کنفرانس مقابله با بیابان زایی سازمان ملل متحد
علیزاده: در جلسه شورای پژوهشی: نظام مدیریت بانک ژن منابع طبیعی، فراتر از حفاظت در سردخانه است
صفحه ۳

تکریم و معارفه مدیر امور اداری و پشتیبانی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور
صفحه ۴

هشدار عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور: برداشت های بی رویه و غیراصولی، تهدید جدی برای انقراض قارچ های ترافل جنگلی
صفحه ۵

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، پیشران توسعه زراعت چوب در ایران / تولید و تکثیر ۱۲ میلیون قلمه ارقام پرمحصول صنوبر
صفحه ۶

آیین تکریم و معارفه سرپرست دفتر نمایندگی ولی فقیه در مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور
صفحه ۸

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در جلسه شورای پژوهشی: زمینه توسعه همکاری و تعامل با بخش های اجرایی، باید بیش از پیش فراهم شود
صفحه ۹

شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور؛ پیشگام پژوهش در عرصه منابع طبیعی ایران
صفحه ۹

نشست و بازدید میدانی اعضای هیئت علمی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران از مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور
صفحه ۱۰

جنگل های شمال استان کرمان و راهکارهای حفاظت و احیای آنها
صفحه ۱۱

اخبار ترویجی

معرفی کتاب

سایر رویدادها

اخبار منابع طبیعی و محیط زیستی

عرض تسلیت

شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

صفحه ۱۱

صفحه ۱۲

صفحه ۱۳

صفحه ۱۵

صفحه ۱۶

صفحه ۱۷

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

انتصابات

جناب آقای کورش کشاورز محمدیان، طی حکمی از سوی معاون اداری، مالی و پشتیبانی مؤسسه به عنوان «مدیر امور اداری و پشتیبانی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور» منصوب شدند.

حاج آقا حسین کریمخواه، طی حکمی از سوی مسئول حوزه نمایندگی ولی فقیه سازمان تات به عنوان «سرپرست دفتر نمایندگی ولی فقیه در مؤسسه» منصوب شدند.

جناب آقای محمدرضا صفرنژاد، طی حکمی از سوی معاون وزیر و رئیس سازمان تات به عنوان «رئیس مؤسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور» منصوب شدند.

جناب آقای محمد کاظم رضانی، طی حکمی از سوی معاون وزیر و رئیس سازمان تات به عنوان «مشاور معاون وزیر و رئیس سازمان تات در امور پدافند غیرعامل و کنوانسیون منع تولید و گسترش سلاحهای بیولوژیک» منصوب شدند.

سرکار خانم مژگان کوثری، طی حکمی از سوی معاون پژوهش و فناوری سازمان تات به عنوان «مدیرکل دفتر امور فناوری سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی» منصوب شدند.

جناب آقای جهانفر دانشیان، طی حکمی از سوی معاون پژوهش و فناوری سازمان تات به عنوان «قائم مقام و مشاور معاونت پژوهش و فناوری سازمان» منصوب شدند.

جناب آقای رضا اقنوم، طی حکمی از سوی معاون پژوهش و فناوری سازمان تات به عنوان «مدیرکل دفتر امور پژوهشی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی» منصوب شدند.

جناب آقای کریم احمدی صومعه، طی حکمی از سوی سرپرست معاونت توسعه مدیریت و منابع وزارت جهاد کشاورزی به عنوان «مشاور اجرایی معاونت توسعه مدیریت و منابع» منصوب شدند.

اخبار مؤسسه

در نخستین جلسه کارگروه تخصصی تجاری سازی مؤسسه تأکید شد: حرکت منسجم به سمت تجاری سازی دستاوردهای پژوهشی

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، در این جلسه، ودود صمدی اصل، مسئول اداره تجاری سازی و انتقال فناوری، با اشاره به اهمیت و ضرورت شناسایی نظاممند ظرفیت های تجاری سازی و برنامه ریزی برای انتقال مؤثر دستاوردهای پژوهشی اظهار داشت: طی بیش از پنج دهه فعالیت مستمر، مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور به عنوان مرجع

تخصصی در حوزه تحقیقات منابع طبیعی، نقش مهمی در تولید دانش، حفاظت و پشتیبانی از توسعه پایدار اکوسیستم های طبیعی ایفا کرده است.

وی افزود: هرچند بخش های پژوهشی مانند: جنگل، مرتع، گیاه شناسی و بیابان، عمدتاً مأموریت های حاکمیتی را دنبال می کنند و در نگاه نخست ظرفیت محدودی برای تجاری سازی دارند، اما حتی در همین حوزه ها نیز می توان دستاوردهایی ارزشمند با قابلیت انتقال و بهره برداری عملی را شناسایی کرد.

صمدی در خصوص بخش های پژوهشی که دارای ظرفیت مناسب تجاری سازی هستند گفت: بخش های پژوهشی: گیاهان دارویی، علوم چوب و کاغذ، زیست فناوری، صنوبر و درختان سریع الرشد، دارای ظرفیت های قابل توجه و متنوعی برای توسعه فناوری، تولید محصول و ورود به عرصه تجاری سازی هستند. این ظرفیت ها تاکنون به شکل پراکنده شناسایی شده اند. لذا برای بالفعل شدن، نیازمند رویکردی منسجم، هدفمند و سازمان یافته هستیم.

مسئول اداره تجاری سازی و انتقال فناوری ادامه داد: فرایند شناسایی پتانسیل های تجاری سازی و دستاوردهای قابل انتقال به بهره برداران، صرفاً با انگیزه ایجاد منابع درآمدی تعریف نمی شود، بلکه رسالت اصلی این فرایند، تبدیل یافته های علمی و فناورانه به ابزارهایی برای ارتقای کیفیت زندگی و بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی جامعه هدف است.

وی افزود: انتقال این دانش و فناوری به صنایع، تولیدکنندگان و بهره برداران، علاوه بر افزایش بهره وری و بازده اقتصادی، تأثیر مستقیمی در بهبود معیشت، پایداری محیط زیست و توسعه پایدار مناطق روستایی خواهد داشت.

صمدی در خصوص هدف تشکیل کارگروه تخصصی تجاری سازی در مؤسسه اظهار داشت: به منظور شناسایی نظاممند ظرفیت های تجاری سازی و برنامه ریزی برای انتقال مؤثر دستاوردها، کارگروه تخصصی تجاری سازی با هماهنگی و هدایت رئیس و معاون پژوهشی مؤسسه تشکیل شد تا با حضور نمایندگان تمامی بخش های تحقیقاتی، پیش نویس طراحی مسیر عملیاتی تحقق این هدف و اجرا و پایش برنامه ها را تهیه و به کمیته علمی- فنی مؤسسه ارائه کند.

وی ادامه داد: این کارگروه، نقطه آغاز یک حرکت منسجم برای تبدیل دانش پژوهی به ارزش اقتصادی و اجتماعی است. حرکتی که می تواند ضمن ارتقای جایگاه مؤسسه، نقش مؤثری در بهبود وضعیت تولیدات دانش بنیان در کشور ایفا کند.

صمدی در انتها خاطرنشان کرد: مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور از تمامی پژوهشگران، متخصصان و فعالان حوزه منابع طبیعی دعوت می کند تا با ارائه پیشنهادها، تجربیات و همکاری های علمی، در مسیر تحقق اهداف تجاری سازی، مشارکت فعال داشته باشند.

عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور: کشت و توسعه کهور آمریکایی در استان‌های بوشهر، هرمزگان، سیستان و بلوچستان و جنوب کرمان باید متوقف شود

سیدموسی صادقی، عضو هیئت علمی بخش تحقیقات جنگل مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در یک یادداشت علمی، ضمن اشاره به سابقه تاریخی، ویژگی‌ها، مزایا و معایب کشت و توسعه گونه کهور آمریکایی (*Prosopis juliflora*) آورده است: با توجه به قدرت تهاجمی همچنین، قدرت زیاد گونه کهور آمریکایی در رقابت با گونه‌های بومی، ضروری است در حال حاضر، کشت و توسعه این گونه، در استان‌های بوشهر، هرمزگان، سیستان و بلوچستان و جنوب کرمان متوقف شده و به‌جای آن از گونه‌های جنگلی بومی استفاده شود و در سایر استان‌ها نیز، پس از بررسی و پایش رفتار و وضعیت آن در اراضی تحت پوشش، می‌توان تصمیم گرفت.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، در این یادداشت آمده است:

کهور آمریکایی (*Prosopis juliflora*) که در ایران با نام‌های محلی سمر، کهور پاکستانی، کهور مکزیک و کرت دریایی شناخته می‌شود، از سال‌های گذشته وارد ایران شده و کشت و توسعه یافته است. درختی است از خانواده لگومینوز که تا ارتفاع ۱۲ متر می‌رسد. انتشار جهانی این گونه از اوایل سده ۱۹ میلادی از آمریکای جنوبی شروع شده و از آن قاره به سایر نقاط جهان با اهداف کنترل جنگل‌زدایی و بیابان‌زایی گسترش یافته است. این درخت به دلیل ظرفیت چشمگیر برای رشد در شرایط سخت خاک (خاک‌های شور و قلیا و فقیر) در بسیاری از مناطق خشک و نیمه‌خشک، گرم و نیمه‌گرم در سطح جهان گسترش یافته است، به طوری که هم‌اکنون در پنج قاره (یکصد و چهل کشور و جزیره) انتشار دارد. این گونه دارای مزایا و معایبی است. از مزایای آن می‌توان به تولید غذا، دارو، چوب و استقرار آسان آن در طبیعت و از معایب آن به مصرف بیش از حد آب‌های زیرزمینی، رقابت شدید با گونه‌های گیاهی بومی و نقش تهاجمی آن اشاره کرد.

بر پایه بررسی منابع علمی انجام شده، تاریخ دقیق و مستند از ورود رسمی این گونه به ایران، در دسترس نیست، اما بر پایه مصاحبه‌های انجام شده با کارشناسان باتجربه، مشخص شده که ورود رسمی این گونه به ایران از دهه ۱۳۴۰ هجری شمسی شروع شده است. با آغاز عملیات اجرایی احداث پایگاه‌های هوایی در جنوب ایران (کنارک، بندرعباس و بوشهر)، مجریان این پروژه‌ها با هدف تثبیت اراضی اطراف باندهای پرواز، اقدام به ورود و کشت گسترده این گونه در ایران کردند. از آن زمان تاکنون، این گونه توسط سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور تکثیر و در پروژه‌های تثبیت شن‌های روان و بیابان‌زدایی و حتی جنگل‌کاری و حاشیه جاده‌ها و بزرگراه‌ها کشت شده است.

هم‌اکنون این گونه، در قسمت‌های گرمسیری و نیمه‌گرمسیری کشور شامل استان‌های ایلام، خوزستان، کهگیلویه و بویراحمد، بوشهر، فارس، هرمزگان، سیستان و بلوچستان و کرمان کشت شده ضمن اینکه، در بخش‌هایی از این ناحیه، به‌صورت خودرو رویش داشته و در بعضی مناطق، تعداد درختان این گونه، در هکتار افزایش یافته است.

بر پایه منابع علمی قابل دسترس، این درخت قدرت آللوپاتی و تهاجمی دارد و در خیلی از کشورها در قاره‌های آفریقا، آسیا، آمریکا و اقیانوسیه وضعیت تهاجمی داشته و با آن مبارزه مکانیکی یا شیمیایی کرده‌اند که با توجه به هزینه زیاد عملیات اجرایی آن، موفقیت‌چندانی هم به‌همراه نداشته است. بنابراین، منابع علمی منتشرشده، نشان‌دهنده قدرت تهاجمی این گونه در گسترش‌گاه‌های جدید آن است.

بر پایه تحقیقات انجام شده توسط بخش تحقیقات جنگل مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، پراکنش این گونه در جنوب ایران را می‌توان به سه گروه اصلی به‌شرح زیر تقسیم‌بندی کرد:

۱) توده‌های دست‌کاشت: این توده‌ها که با عنوان توده‌های مدیریت‌شده نیز نامیده می‌شوند، به‌طور عمده در اراضی شنی، تپه‌های شنی و کانون‌های گردوغبار و یا اراضی بیابانی با هدف کنترل فرسایش خاک احداث شده‌اند. در بعضی مناطق که اراضی، جزء گروه‌های مذکور نیستند نیز کشت این گونه مشاهده شده است. فاصله کاشت درختان در این اراضی بین ۸ تا ۱۰ متر است و تاج‌پوشش درختان، سطح زمین را به‌طور کامل پوشش نداده و بخشی از اراضی تحت تابش مستقیم نور آفتاب است. این توده‌های دست‌کاشت در همه استان‌های فوق‌الاشاره وجود دارند.

در مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور برگزار شد: کارگاه ارائه گزارش شانزدهمین کنفرانس مقابله با بیابان‌زایی سازمان ملل متحد

کارگاه تخصصی آشنایی با نتایج، مصوبات و تعهدات شانزدهمین کنفرانس کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مقابله با بیابان‌زایی (COP۱۶)، سه‌شنبه ۲۸ مرداد ۱۴۰۴، با حضور مدیران، پژوهشگران و متخصصان، به صورت حضوری و مجازی در مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، در این کارگاه، غلامرضا هادربادی، مدیرکل دفتر امور بیابان‌های سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، به عنوان سخنران اصلی، به ارائه نتایج، تصمیم‌ها و دستاوردهای کلیدی شانزدهمین کنفرانس کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مهار بیابان‌زایی پرداخت.

وی در سخنرانی خود به اهمیت این کنفرانس بین‌المللی و راه‌کارهای عملی برای مقابله با چالش‌های بیابان‌زایی در مقیاس جهانی و ملی اشاره کرد.

در ادامه این کارگاه، یک پنل تخصصی با هدف بررسی قابلیت اجرایی و امکان‌پذیری اجرای مصوبات COP۱۶ در بستر کشورمان همچنین تعیین نقش و مؤلفه‌های مشارکت محققان و مؤسسات تحقیقاتی در تحقق این اهداف با حضور استادان و متخصصان این حوزه تشکیل شد. اعضای این پنل شامل: محمد جعفری، غلامرضا هادربادی، محسن عبدالحسینی، محمد خسروشاهی، سیدجعفر سیداخلاقی و حمیدرضا عباسی بودند.

در پایان این کارگاه و پس از بحث و تبادل نظر فشرده، بیانیه‌ای از سوی اعضا و شرکت‌کنندگان مورد تأیید قرار گرفت که پس از بررسی‌های نهایی، به زودی منتشر خواهد شد.

گفتنی است برگزاری چنین نشست‌هایی، گامی مؤثر در راستای افزایش آگاهی، تبادل تجربیات و هم‌افزایی برای حفاظت از منابع طبیعی و مهار پدیده بیابان‌زایی در کشور محسوب می‌شود.

۲) درخت‌زارهای پراکنده و خودرو: تحقیقات انجام شده نشان داد که این درخت توان رویش خودرو در بخشی از طبیعت جنوب ایران را دارد، به‌طوری‌که به‌صورت پراکنده و در بعضی مناطق به‌صورت متراکم نیز در این اراضی رویش دارد. در استان‌های بوشهر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان (بخش بلوچستان) و جنوب کرمان، رویش خودروی این درخت مشاهده شده است.

۳) گروه‌های درختی متراکم: این فرم رویشی در گروه‌های حداکثر تا ۱۰۰۰ متر مربعی، در استان‌های بوشهر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان مشاهده شد. در این استان‌ها در مناطق نزدیک به خلیج فارس و دریای عمان (به فاصله حداکثر پنج کیلومتر) قطعات جنگلی خودروی متراکم آن مشاهده شد. به‌عنوان نمونه، این گروه‌های درختی در اطراف شهرهای دیر در استان بوشهر و میناب در استان هرمزگان دیده شدند.

درختان متعلق به هر سه گروه فوق، گل، میوه و بذر دارای قوه نامیه تولید می‌کنند. در عرصه‌های طبیعی (جنگل و مرتع)، زراعی و باغی و فضای سبز شهری، رویش خودروی این گونه به شکل نهال و درختان بالغ دیده شده است.

به‌طور خلاصه، در یک جمع‌بندی می‌توان گفت:

کهور آمریکایی از دهه ۱۳۴۰ به‌منظور تثبیت شن‌های روان و کنترل فرسایش خاک و کاهش سطح آب‌های زیرزمینی در استان‌های سیستان و بلوچستان، هرمزگان، بوشهر و خوزستان کشت شده است. هم‌زمان با کشت مدیریت‌شده آن، در اراضی مرتعی، مسکونی، صنعتی، کشاورزی و باغات نیز کشت و توسعه یافته است. توسعه این گونه به‌صورت خودرو در اراضی مذکور نیز انجام شده که در استان‌های بوشهر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان که دارای هوای گرم‌تر و مرطوب‌تر هستند (نسبت به سایر مناطق تحت پوشش این گونه)، سطح بیشتری را اشغال می‌کند، به‌طوری‌که در بعضی مناطق حاشیه دریا، فرم متراکم به‌خود گرفته است. با توجه به قدرت تهاجمی این گونه و قدرت زیاد آن در رقابت با گونه‌های بومی، ضروری است در حال حاضر کشت و توسعه این گونه، در استان‌های بوشهر، هرمزگان، سیستان و بلوچستان و جنوب کرمان متوقف شده و به‌جای آن از گونه‌های جنگلی بومی استفاده شود. در سایر استان‌ها ضروری است که رفتار و وضعیت این گونه در اراضی تحت پوشش آن پایش شود که بتوان به‌درستی تصمیم‌گیری کرد و در برنامه‌ریزی آینده از نتایج به‌دست‌آمده استفاده کرد.

تکریم و معارفه مدیر امور اداری و پشتیبانی مؤسسه تحقیقات

جنگلها و مراتع کشور

سه‌شنبه ۴ شهریور ۱۴۰۴، آیین تکریم و معارفه مدیر امور اداری و پشتیبانی مؤسسه با حضور علیزاده، رئیس مؤسسه؛ ثاقب طالبی، معاون پژوهشی؛ محمودیان، معاون اداری، مالی و پشتیبانی؛ متینی‌زاده، مشاور و رئیس حوزه ریاست و سایر مسئولان ذریبط، برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، در ابتدای این مراسم، محمودیان، ضمن تشکر از آقای کوچ‌بی‌ده، در طول دوران تصدی، از آقای مریخ، معاون مدیریت امور اداری و پشتیبانی، به دلیل پیگیری و تلاش مؤثر برای پیگیری امور مدیریت، طی چند ماه اخیر تشکر کرد.

وی ضمن معرفی آقای کورش کشاورز محمدیان به عنوان مدیر امور اداری و پشتیبانی مؤسسه، اشاره مختصری به سوابق و تجارب ایشان در سازمان جهاد کشاورزی و استانداری قزوین، همچنین سازمان حفظ نباتات، کرد.

در ادامه، علیزاده، رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور ضمن خیرمقدم به کشاورز محمدیان، گفت: در مدیریت امور اداری این مؤسسه، همواره از افراد باتجربه و توانمند استفاده شده است لذا ضمن تشکر از آقای کوچ‌بی‌ده که در طول دوران تصدی این مسئولیت، تلاش‌های ارزنده‌ای را انجام دادند، از آقای مریخ هم به دلیل پیگیری جدی امور اداری و پشتیبانی، صمیمانه تشکر می‌کنم.

وی با اشاره به جایگاه، ظرفیت‌ها و نقش مهم فعالیت‌های پژوهشی مؤسسه در راستای حفظ، احیا، توسعه و مدیریت پایدار منابع طبیعی کشور، برخی از ظرفیت‌ها و چالش‌های موجود در باغ گیاه‌شناسی ملی ایران، باغ‌های اقماری و ایستگاه‌های تحقیقاتی مؤسسه را برشمرد و افزود: مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، با ارگان‌های اجرایی و حتی برخی از مؤسسات تحقیقاتی، تفاوت دارد.

علیزاده به باغ گیاه‌شناسی ملی ایران اشاره کرد و اظهار داشت: این باغ و باغ‌های اقماری، همچنان در حال توسعه هستند و فعالیت‌های عمرانی در آنها جریان دارد و انتظار می‌رود مدیریت جدید اداری و پشتیبانی، با تلاش مضاعف برای تسریع در اجرای پروژه‌های عمرانی، برنامه‌ریزی و اقدام کند.

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در انتها ضمن آرزوی موفقیت برای آقای کورش کشاورز محمدیان، ابراز امیدواری کرد که مدیریت امور اداری و پشتیبانی، با همکاری مدیران، پژوهشگران و سایر کارکنان مؤسسه، بتواند نقش مؤثری در رفع چالش‌ها و پیگیری امور مؤسسه و همچنین پیگیری قانونی توقع همکاران در حل موضوع مسکن را داشته باشد.

علیزاده؛ در جلسه شورای پژوهشی: نظام مدیریت بانک ژن منابع

طبیعی، فراتر از حفاظت در سردخانه است

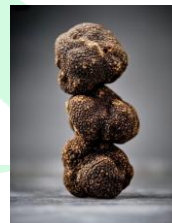
رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در جلسه شورای پژوهشی یکشنبه ۱۶ شهریور ضمن تأکید بر ضرورت جمع‌آوری اطلاعات دیجیتال برای بانک ژن، گفت: نظام مدیریت بانک ژن منابع طبیعی، فراتر از وجود سردخانه برای نگهداری بذور است.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، علی‌علیزاده، در ابتدای این جلسه، با اشاره به برآورد هزینه قابل توجه برای راه‌اندازی نسخه پشتیبان بانک ژن منابع طبیعی مؤسسه در ایستگاه تحقیقات همدند، اظهار داشت: اسناد مربوط به تأیید مرکز ملی مدیریت منابع ژنتیکی کشاورزی و منابع طبیعی کشور مبنی بر ضرورت وجود یک نسخه پشتیبان بانک ژن منابع طبیعی در ایستگاه تحقیقات همدند، باید به عنوان اسناد مهم حامی این پروژه، حفظ شوند. وی افزود: در راستای توسعه بانک ژن منابع طبیعی، علاوه بر پیگیری ارتقای همکاری تبادل بذور با کشورهای دوست، لازم است موضوع احیای بذور به صورت پلات‌های کوچک در ایستگاه تحقیقات همدند، با جدیت ادامه یابد. رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در انتهای سخنان خود ضمن اشاره به فعالیت‌ها و اقدامات ارزشمند انجام گرفته در بخش تحقیقات گیاهان دارویی، خواستار گسترش تعامل این بخش با مراکز تحقیقاتی متناظر، از جمله جهاد دانشگاهی شد. علیزاده، به فعالیت‌های خوب بخش تحقیقات صنوبر و درختان سریع‌الرشد نیز اشاره کرد و اظهار داشت: این بخش باید بتواند در حوزه سیاست‌های کلان و مباحث راهبردی زراعت چوب به طور شفاف، اعلام نظر کند. در این جلسه، پس از تبادل اخبار پژوهشی و موضوعات جاری توسط اعضای حاضر، گزارش نظارت و ارزشیابی طرح‌های پژوهشی مراکز تحقیقاتی استان‌های اردبیل، آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی توسط مهدی پوره‌اشمی، رئیس بخش تحقیقات جنگل، برای اعضای حاضر در جلسه ارائه شد. وی در این گزارش‌ها، ضمن اشاره به وضعیت نیروی انسانی بخش تحقیقات منابع طبیعی، وضعیت طرح‌ها به تفکیک گرایش‌های مصوب استان، تعداد طرح‌های در حال اجرا در استان، دستاوردهای ترویجی، تعداد محققان هیئت علمی و غیر هیئت علمی؛ به برون‌دادهای نوشتاری، وضعیت آزمایشگاه‌ها و ایستگاه‌های تحقیقاتی مراکز، اشاره و به پرسش‌های مطرح شده پاسخ داد. گفتنی است جلسه شورای پژوهشی، یکشنبه ۱۶ شهریور ۱۴۰۴، با حضور علیزاده، رئیس مؤسسه؛ ثاقب طالبی، معاون پژوهش، فناوری و انتقال یافته‌ها و سایر اعضاء در محل سالن جلسات مدیریت هماهنگی امور پژوهشی و ارتباطات علمی برگزار شد.

هشدار عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع

کشور: برداشت‌های بی‌رویه و غیراصولی، تهدید جدی برای

انقراض قارچ‌های ترافل جنگلی

سیده معصومه زمانی، رئیس بخش تحقیقات حفاظت و حمایت در گفت‌وگو با روابط عمومی مؤسسه اظهار داشت: امروزه، برداشت بی‌رویه و غیر اصولی اسپوروکارپ‌ها از رویشگاه‌های طبیعی، جدی‌ترین تهدید برای بقای قارچ‌های ترافل جنگلی است لذا حفاظت مؤثر از این گونه‌ها، مستلزم اتخاذ رویکردی علمی و یکپارچه در مدیریت زیستگاه‌ها، همراه با تدوین و اجرای سیاست‌ها و قوانین حفاظتی مبتنی بر داده‌های علمی است. هر اقدامی در حوزه توسعه باغ‌های ترافل، باید تحت نظارت کارشناسان متخصص قارچ‌شناسی و در چهارچوب سیاست‌های حکمرانی منابع طبیعی انجام شود.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، رئیس بخش تحقیقات حفاظت و حمایت در این گفت‌وگو، ضمن اشاره به ویژگی‌ها، مناطق انتشار، اهمیت اقتصادی و اکولوژیکی قارچ‌های ترافل، به مهم‌ترین عوامل کاهش جمعیت این قارچ‌ها پرداخت و هشدار داد که برداشت بی‌رویه و غیر اصولی اسپوروکارپ‌ها در رویشگاه‌های طبیعی، جدی‌ترین تهدید برای بقای این گونه‌های ارزشمند در ایران است.

زمانی در توصیف این قارچ‌ها اظهار داشت: در میان قارچ‌های میکوریز، تعدادی از آن‌ها که اندام بارده زیرزمینی بزرگ و خوراکی تولید می‌کنند، از شاخه قارچ‌های آسکومیکوتا (Ascomycota) تحت عنوان دنبلان (Truffles) شناخته می‌شوند. دنبلان‌ها با ریشه گیاه میزبان وارد همزیستی میکوریزایی می‌شوند و در طبیعت، فواید اکولوژیکی متعددی برای گیاهان میزبان خود از جمله: بهبود رشد گیاه از طریق در دسترس قرار دادن مواد غذایی، تولید تنظیم‌کننده‌های رشد گیاهی، حفاظت در برابر بیمارگرها و تنش‌های محیطی، دارند.

وی افزود: برخی از این قارچ‌ها با درختان جنگلی مانند بلوط، فندق و کاج به صورت اکتومیکوریز همزیستی دارند و به آن‌ها "دنبلان‌های جنگلی" گفته می‌شود. این قارچ‌ها که به خانواده Tuberaceae تعلق دارند، شامل گونه‌های مختلف جنس Tuber هستند و گران‌ترین و با ارزش‌ترین قارچ خوراکی به حساب می‌آیند. علاوه بر دنبلان‌های جنگلی، گروهی از قارچ‌های آسکومیست، تحت عنوان "ترافل‌های صحرایی" شناخته می‌شوند که شامل

گونه‌هایی از جنس‌های مختلف خانواده Pezizaceae است. این قارچ‌ها، در همزیستی با گیاهان مرتعی، به‌ویژه برخی اعضای Cistaceae و Cyperaceae، در کشورهای مدیترانه‌ای و حاشیه خلیج فارس از جمله ایران (استان‌های گلستان، ایلام، زنجان، فارس و سیستان و بلوچستان) یافت می‌شوند.

رئیس بخش تحقیقات حفاظت و حمایت، با اشاره به فواید اکولوژیک و ارزش تغذیه‌ای و اقتصادی بالای اسپوروکارپ این قارچ‌ها، درخصوص گسترش جغرافیایی آنها گفت: ترافل‌های جنگلی در طیف وسیعی از مناطق آب‌وهوایی، از آب و هوای مدیترانه‌ای شمال مراکش تا آب و هوای معتدل اقیانوسی انگلستان حضور دارند.

وی ادامه داد: اگرچه بیش از ۱۸۰ گونه از جنس Tuber در جهان شناسایی شده است، ولی تعداد کمی از آن‌ها ارزش خوراکی و تجاری قابل توجه دارند. اقتصادی‌ترین گونه‌های ترافل در اروپا شامل: دنبلان سفید (T. magnatum Picco)، دنبلان سیاه (T. melanosporum Vittad)، دنبلان بورگاندی (T. uncinatum Chat.)، دنبلان زمستانه (T. brumale Vittad)، دنبلان بیانچتو (T. borchii Vittad) و دنبلان سیاه تابستانه (T. aestivum Vittad) هستند و از میان گونه‌های دنبلان خوراکی، دنبلان سیاه تابستانه که از نظر اقتصادی و دارویی ارزش بالایی دارد، فراوان‌ترین ترافل جنگلی در ایران است و بر اساس مطالعات گسترده صورت گرفته در مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور روی شناسایی قارچ‌های اکتومیکوریز درختان بلوط ایران، گونه‌های دیگر این قارچ‌ها نیز در جنگل‌های شمال و غرب کشور وجود دارند.

زمانی خاطرنشان کرد: بر اساس مطالعات گسترده‌ای که روی جوامع قارچ‌های اکتومیکوریز جنگل‌های هیرکانی در ایران توسط بخش تحقیقات حفاظت و حمایت صورت گرفت، فراوانی گونه دنبلان سیاه تابستانه در ایران مانند بسیاری از کشورهای اروپایی، معمولاً به‌صورت محلی است.

وی درخصوص اهمیت حفاظت و حمایت از منابع ژنتیکی مرتبط با قارچ‌های ترافل جنگلی به‌ویژه ترافل تابستانه، تصریح کرد: امروزه، برداشت بی‌رویه و غیر اصولی اسپوروکارپ‌ها از رویشگاه‌های طبیعی، جدی‌ترین تهدید بقای این گونه‌ها است. متأسفانه، برداشت‌های غیرمجاز و شدید این قارچ، در مقادیر بالا صورت می‌گیرد و به شکل قاچاق به بازارهای جهانی عرضه می‌شود؛ روندی که نه تنها چرخه زیستی قارچ را به‌طور کامل مختل می‌کند، بلکه با وارد آوردن صدمات جدی به ریشه‌های درختان میزبان، خشک شدن میسلیموم‌ها و برهم خوردن روند تولیدمثل طبیعی، بنیان جمعیت‌های طبیعی این قارچ را متزلزل می‌سازد. ادامه چنین برداشت‌های مکرر و غیراصولی، تنوع ژنتیکی را به شدت کاهش داده و خطر نابودی تدریجی و حتی انقراض گونه‌های ترافل جنگلی را

دیده و حتی نابود می‌شود. این بدان معناست که با یک برداشت غیر اصولی، هم حیات قارچ نابود می‌شود و هم پایداری جنگل و تنوع زیستی آن به خطر می‌افتد.

زمانی با اشاره به تحقیقات گسترده‌ای که در مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور با هدف شناسایی قارچ‌های اکتومیکوریز درختان بلوط طراحی و اجرا شده است، گفت: رویشگاه‌های طبیعی قارچ‌های ترافل، شناسایی و مطالعات کاملی روی شناخت جنبه‌های مختلف همزیستی این قارچ‌ها با میزبان‌های درختی و خصوصیات بستر خاک آن‌ها صورت گرفته است.

وی در خصوص راه‌های گسترش و تقویت *Tuber aestivum* اظهار داشت: این کار، در زیستگاه‌های اولیه می‌تواند از طریق جنگل‌کاری و کاشت درختان میزبان مناسب یا اجرای طرح‌های هدفمند با استفاده از درختان میکوریزایی شده، حمایت شود. مهم‌تر از همه، تأسیس باغ‌های ترافل در مناطقی که دارای گیاهان میزبان مناسب و شرایط مطلوب خاک هستند، یک عامل امیدبخش به‌شمار می‌آید که می‌تواند نقش مؤثری در حفظ بقای قارچ داشته باشد. تأکید می‌شود، این اقدامات، ضرورتاً باید تحت نظر کارشناسان و متخصصان مربوطه انجام شوند؛ افرادی که به چرخه شکل‌گیری همزیستی میکوریزایی بین قارچ و گیاه میزبان، آگاهی علمی و فنی کامل دارند. متأسفانه در سال‌های اخیر، برخی سودجویان با هدف دسترسی به رویشگاه‌های طبیعی ترافل، برداشت غیرقانونی و دریافت مجوز ورود به جنگل، ادعاهایی مبنی بر تأسیس باغ ترافل مطرح کرده‌اند. در حالی که این حوزه، کاملاً تخصصی است و ورود افراد غیرمتخصص، حتی گاهی با بودجه دولتی یا در قالب طرح‌های سفارشی، منجر به اتلاف منابع، زمان و سرمایه کشور خواهد شد و بقای این موهبت خدادادی را به خطر می‌اندازد.

رئیس بخش تحقیقات حفاظت و حمایت، در انتهای این گفت‌وگو، خاطرنشان کرد: گونه‌های ترافل جنگلی، به‌ویژه *Tuber aestivum*، به‌عنوان یک سرمایه طبیعی استراتژیک در ایران شناخته می‌شوند و حضور آن‌ها در اکوسیستم‌های جنگلی، موجب تقویت همزیستی با درختان میزبان، بهبود ساختار و باروری خاک و افزایش ظرفیت ترسیب کربن شده و در نتیجه به کاهش اثرات تغییر اقلیم کمک می‌کند. حفاظت مؤثر از این گونه‌ها مستلزم رویکردی علمی و یکپارچه در مدیریت زیستگاه‌ها، همراه با تدوین و اجرای سیاست‌ها و قوانین حفاظتی مبتنی بر داده‌های علمی است. به‌ویژه در حوزه توسعه باغ‌های ترافل، این اقدامات باید تحت نظارت کارشناسان متخصص قارچ‌شناسی و در چارچوب سیاست‌های حکمرانی منابع طبیعی انجام شوند و تنها با اتخاذ چنین رویکرد علمی و سیاست‌محور، می‌توان تنوع ژنتیکی، سلامت اکوسیستم و نقش اکولوژیکی این گونه ارزشمند را برای نسل‌های آینده تضمین کرد.

به یک واقعیت نزدیک، بدل کرده است. ضمناً باید توجه داشت که جمعیت‌های محلی ترافل به‌عنوان منابع ژنتیکی بسیار ارزشمند، تنها پشتوانه ما برای انتشار، احیا و توسعه زیستگاه‌های این قارچ هستند. نابودی این ذخایر به معنای از دست دادن جبران‌ناپذیر ظرفیت‌های طبیعی کشور خواهد بود. افزون بر این، سایر گونه‌های ترافل نیز همانند یا حتی بیش از گونه دنبلان سیاه تابستانه، کمیاب و حساس هستند؛ اما به دلیل پتانسیل اقتصادی بالا و شدت بهره‌برداری از این گونه، امروزه تمرکز بر حفاظت از آن، یک اولویت فوری و حیاتی است.

زمانی تأکید کرد: حفاظت و مدیریت منابع ژنتیکی قارچ‌های ترافل جنگلی، باید بر پایه یک نگاه کاملاً علمی و تخصصی استوار باشد. این امر تنها با شناخت دقیق از اکولوژی جمعیت این گونه‌ها امکان‌پذیر است؛ شناختی که شامل بررسی عواملی همچون: اندازه جمعیت مؤثر، ساختار و ژنتیک جمعیت، رشد یا کاهش جمعیت، حداقل اندازه جمعیت زنده، موفقیت تولید مثلی، تغییر در نرخ شکارچیان، رقابت، تعامل‌های انگلی یا همزیستی و پارامترهای محیطی مانند تغییرات آب و هوایی است. بدون چنین رویکرد علمی، هرگونه اقدام حفاظتی یا توسعه‌ای نه‌تنها ناکارآمد خواهد بود بلکه می‌تواند به تشدید تهدیدات موجود نیز منتهی شود.

وی ادامه داد: متأسفانه در سال‌های اخیر، برداشت‌های بی‌رویه و غیراصولی از زیستگاه‌های طبیعی، همراه با ورود افراد غیرمتخصص و سودجو که با طرح ادعاهایی درباره کشت یا ایجاد باغ‌های ترافل در پی بهره‌برداری شخصی بوده‌اند، منابع طبیعی کشور را به‌شدت در معرض خطر قرار داده است. این اقدامات نادرست نه تنها موجب تخریب زیستگاه‌ها و کاهش تنوع ژنتیکی جمعیت‌ها شده، بلکه خطر انقراض گونه‌های ارزشمند ترافل جنگلی به‌ویژه *Tuber aestivum* را به‌طور مستقیم افزایش داده است.

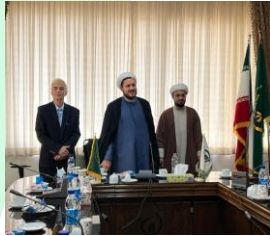
رئیس بخش تحقیقات حفاظت و حمایت، در توضیح مهم‌ترین عوامل کاهش جمعیت ترافل تابستانه در ایران اظهار داشت: در این زمینه، مجموعه‌ای از عوامل انسانی و طبیعی دخیل هستند. وی افزود: علاوه بر تغییرات اقلیمی و از بین رفتن زیستگاه‌های اولیه، برداشت بی‌رویه و غیر اصولی، جمعیت این قارچ‌ها را در معرض نابودی قرار داده است. متأسفانه در بسیاری از رویشگاه‌ها، برداشت‌کنندگان برای برداشت ترافل، ریشه‌های درختان میزبان را با ابزارهای غیراستاندارد قطع می‌کنند، گودال‌های ایجادشده را بدون پر کردن رها می‌سازند و در نتیجه، رشته‌های میسلومی قارچ که شریان‌های حیاتی آن در خاک هستند، در معرض هوا قرار گرفته و خشک می‌شوند و این یک شمشیر دو لبه است، زیرا در همان زمان، ریشه‌های درخت میزبان نیز بیرون از خاک مانده و خشک می‌شوند؛ در واقع علاوه بر از بین رفتن قارچ ترافل، درخت میزبان نیز — که اساس شکل‌گیری این همزیستی ارزشمند است — آسیب

قلیا و برای استفاده در بسیاری از صنایع چوب و کاغذ کشور، معرفی شده است.

کلاگری در انتهای سخنان خود اعلام داشت: مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور طی سالهای ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۳ با هدف ترویج و گسترش ارقام صنوبر اصلاح شده حاصل از یافته‌های تحقیقاتی به بخش‌های اجرایی کشور همچنین، توسعه زراعت چوب با این ارقام و در نتیجه، افزایش عملکرد تولید چوب در کشور، نزدیک به ۱۲ میلیون قلمه از این ارقام را در اغلب ایستگاه‌های تحقیقاتی مستعد در شمال و خارج از شمال، تکثیر و در اختیار نهالستان‌های بخش خصوصی و دولتی قرار داده که در آنجا تبدیل به نهال شده و از این طریق، سالانه تعداد زیادی نهال مورد نیاز صنوبرکاران کشور تأمین شده است. همچنین تولید حجم بالای چوب این ارقام، اشتغال‌زایی زیادی را در بخش‌های تولید نهال، کاشت، برداشت، حمل و نقل و نیز صنایع چوب و کاغذ و مبلمان، ایجاد کرده است.

آیین تکریم و معارفه سرپرست دفتر نمایندگی ولی فقیه در

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

چهارشنبه ۲۶ شهریور ۱۴۰۴، آیین تکریم و معارفه سرپرست دفتر نمایندگی ولی فقیه مؤسسه، با حضور حاج آقا محمد رحیمی، مسئول حوزه نمایندگی ولی فقیه در سازمان تات، علی علیزاده، رئیس مؤسسه؛ ثاقب طالبی، معاون پژوهشی؛ محمودیان، معاون اداری، مالی و پشتیبانی؛ متینی‌زاده، مشاور و رئیس حوزه ریاست و سایر مسئولان ذیربط، برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، در ابتدای این جلسه، حاج آقا رحیمی، ضمن ابراز خوشنودی از حضور در مؤسسه، اظهار داشت: حوزه‌های نمایندگی، باید کمک‌حال مجموعه باشند. وی افزود: برنامه‌محور شدن حوزه نمایندگی، یکی از ویژگی‌های آن است و سعی شده اثربخشی این برنامه‌ها، در مجموعه سازمان تات، دیده شود.

وی ابراز امیدواری کرد که مسئول جدید دفتر نمایندگی ولی فقیه در مؤسسه، موضوع برنامه‌های ابلاغی و برنامه‌های فرهنگی را پیگیری نماید.

در ادامه، علیزاده، رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور ضمن تشکر و خیرمقدم از حضور حاج آقا رحیمی و هیئت همراه اظهار داشت: حوزه نمایندگی، جایگاه ارزشمند و مهمی دارد و حفظ این جایگاه، کاردان مخصوص به خود را می‌طلبد.

وی ضمن تقدیر از زحمات و تلاش‌های حاج آقا هاشمی در طول دوران تصدی مسئولیت، ابراز امیدواری کرد مسئول جدید دفتر نمایندگی ولی فقیه، با تعامل و همفکری مدیران و کارکنان خدمت مؤسسه، در ایفای نقش و مسئولیت مهم خویش، موفق و مؤید باشد.

گفتنی است در این مراسم، حاج آقا حسین کریمخواه، طی حکمی از سوی حاج آقا رحیمی، به عنوان سرپرست دفتر نمایندگی ولی فقیه در مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور معرفی و از زحمات حاج آقا هاشمی، در طول دوران تصدی، تقدیر شد.

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، پیشران توسعه زراعت

چوب در ایران / تولید و تکثیر ۱۲ میلیون قلمه ارقام پرمحصول

صنوبر

محسن کلاگری رئیس بخش تحقیقات صنوبر و درختان سریع‌الرشد مؤسسه: نتایج حاصل از دستاوردهای تحقیقاتی طی چند دهه گذشته منجر به معرفی حدود ۳۰ کلن پرمحصول و سازگار صنوبر در ۱۸ استان قطب صنوبرکاری کشور شده است.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، محسن کلاگری به مناسبت هفته دولت، در گفتگو با روابط عمومی مؤسسه ضمن اشاره به نتایج تحقیقات روی کلن‌های مختلف صنوبر و انجام آزمایش‌های سازگاری در خزانه و کشت‌های فاصله‌ای در نقاط مختلف آب و هوایی در استان‌های شمالی و خارج از شمال اظهار داشت: نتایج حاصل از این تحقیقات نشان داد که برخی از کلن‌ها، از توان مناسبی در استقرار و سازگاری، عملکرد تولید چوب و نیز مقاومت در برابر آفات و بیماری‌ها برخوردار هستند.

وی افزود: در این ارتباط، نتایج حاصل از دستاوردهای تحقیقاتی طی چند دهه گذشته منجر به معرفی حدود ۳۰ کلن پرمحصول و سازگار صنوبر در ۱۸ استان قطب صنوبرکاری کشور شد که از آن جمله می‌توان به ثبت تعداد پنج رقم صنوبر: "مفید"، "رحمتی"، "گیل‌دار"، "البرز" و "سالاری" توسط مراجع ذی‌ربط و تجاری سازی آنها اشاره کرد.

کلاگری در توضیح برخی ویژگی‌های ارقام فوق گفت: دو رقم صنوبر "رحمتی" و "گیل‌دار" در شرایط جلگه‌ای غرب استان مازندران و استان گیلان به‌طور وسیع کاشته شده و از توان سازگاری و استقرار مناسبی برخوردار هستند. از ویژگی‌های این دو رقم، می‌توان به عملکرد تولید چوب تا ۳۵ متر مکعب در سال و در هکتار اشاره کرد که در مقایسه با تولید صنوبرکاری‌های متداول کشت‌های قدیم، تا ۶۰ درصد افزایش عملکرد تولید را شامل می‌شود.

وی افزود: سرعت رشد و تولید چوب در زمان کوتاه و توانایی بهره‌برداری در سیستم‌های بهره‌برداری کوتاه‌مدت (۲ تا ۵ سال)، توانمندی این دو رقم را برای مصارف تهیه خمیر کاغذ و نوپان، برای میان‌مدت (۷ تا ۱۰ سال) و بلندمدت (۱۰ تا ۲۰ سال)، در صنایع مبلمان و ساختمانی، ممکن می‌سازد.

رئیس بخش تحقیقات صنوبر و درختان سریع‌الرشد در ادامه به رقم‌های صنوبر "سالاری" و "البرز" اشاره کرد و گفت: این دو رقم، برای استان‌های مناطق مرکزی، شمال غرب و غرب کشور معرفی شده که از توان سازگاری و استقرار مناسبی برخوردار هستند و از ویژگی‌های آنها می‌توان به عملکرد تولید چوب به ترتیب ۳۳ و ۳۲ متر مکعب در سال و در هکتار (معادل ۲۱۴۵۰ و ۲۰۸۰۰ کیلوگرم در هکتار در سال) اشاره کرد که در مقایسه با تولید صنوبرکاری‌های بومی متداول، به ترتیب دارای ۵۰ و ۴۵ درصد افزایش عملکرد تولید دیده می‌شود.

وی با برشمردن ویژگی‌های رقم هیبرید صنوبر "مفید" ادعان داشت: این رقم، با عملکرد تولید چوب تا ۲۸ مترمکعب در هکتار در سال با تنه صاف و دارای چوب با کیفیت مناسب، برای کاشت در شرایط آب و هوای گرم با خاک شور و

سرپرست دفتر نمایندگی ولی فقیه در مؤسسه ابراز امیدواری کرد حضور ایشان، بیش از پیش موجب رشد و تعالی معنوی همکاران شود.

در این جلسه، پس از تبادل اخبار پژوهشی و موضوعات جاری توسط اعضای حاضر، گزارش نظارت و ارزشیابی طرح‌های پژوهشی مراکز تحقیقاتی استان‌های قزوین، زنجان، همدان و کهگیلویه و بویراحمد توسط مرتضی خداقلی، رئیس بخش تحقیقات مرتع، برای اعضای حاضر در جلسه ارائه شد. وی در این گزارش‌ها، ضمن اشاره به وضعیت نیروی انسانی بخش تحقیقات منابع طبیعی، وضعیت طرح‌ها به تفکیک گرایش‌های مصوب استان، تعداد طرح‌های در حال اجرا در استان، دستاوردهای ترویجی، تعداد محققان هیئت علمی و غیر هیئت علمی؛ به اقدامات بخش تحقیقات منابع طبیعی و مسائل و مشکلات فنی و اجرایی طرح‌ها اشاره و به پرسش‌های مطرح شده پاسخ داد.

گفتنی است جلسه شورای پژوهشی، یکشنبه ۳۰ شهریور ۱۴۰۴، با حضور علیزاده، رئیس مؤسسه؛ حاج آقا کریم‌خواه، سرپرست دفتر نمایندگی ولی فقیه؛ ثاقب طالبی، معاون پژوهش، فناوری و انتقال یافته‌ها، متینی‌زاده، مشاور و رئیس حوزه ریاست و سایر اعضای در محل سالن جلسات مدیریت هماهنگی امور پژوهشی و ارتباطات علمی برگزار شد.

شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور؛ پیشگام

پژوهش در عرصه منابع طبیعی ایران

محمود نادری، مدیر خدمات فنی و امور آزمایشگاهی در گفت‌وگو با روابط عمومی مؤسسه اظهار داشت: شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، با بیش از نیم قرن تجربه فعالیت مؤثر در حوزه منابع طبیعی و با تکیه بر توانمندی کارشناسان و تجهیزات پیشرفته آزمایشگاهی خود، در راستای پاسخگویی به نیازهای تحقیقاتی و اجرایی عرصه منابع طبیعی کشور، گام‌های مؤثری برداشته و آمادگی دارد همکاری‌های علمی و خدماتی خود را با مراکز تحقیقاتی، دانشگاهی و بخش خصوصی، بیش از پیش گسترش دهد.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، نادری در این گفت‌وگو با اشاره به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های موجود اظهار داشت: این شبکه آزمایشگاهی یکپارچه شامل: ۲۷ آزمایشگاه تخصصی است که ۲۲ آزمایشگاه دارای شناسه ملی بوده و پنج آزمایشگاه دیگر نیز در شرف دریافت این شناسه ملی هستند.

وی درخصوص سابقه تاریخی شبکه آزمایشگاهی گفت: این شبکه آزمایشگاهی، با هدف ایجاد بستری مناسب برای ارتباط آزمایشگاه‌ها با یکدیگر

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در جلسه شورای

پژوهشی: زمینه توسعه همکاری و تعامل با بخش‌های اجرایی، باید

بیش از پیش فراهم شود

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در جلسه شورای پژوهشی یکشنبه ۳۰ شهریور، ضمن اشاره به تجربه موفق مؤسسه در تعامل و همکاری با سازمان اتکا، بر توسعه همکاری پژوهشی با حوزه‌های اجرایی کشور تأکید کرد.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، علی‌عزیزاده، در ابتدای این جلسه، با اشاره به تجربه موفق مؤسسه در تعامل و همکاری با سازمان اتکا، بر توسعه همکاری پژوهشی با حوزه‌های اجرایی کشور تأکید کرد و گفت: در چند سال اخیر، تجارب موفق در حوزه همکاری مشترک با سازمان اتکا داشته‌ایم. وی ادامه داد: ارتش جمهوری اسلامی ایران به واسطه در اختیار داشتن برخی از عرصه‌های مرتعی و جنگلی، زمینه همکاری و ارتباط مناسبی را ایجاد کرده است و باید از این ظرفیت استفاده کرد. علیزاده ابراز امیدواری کرد که همکاری و تعامل با ارتش، در سایر زمینه‌ها از جمله: گیاهان دارویی، جنگل، زراعت چوب و... به طور مستمر، گسترش یابد.

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور ضمن تأکید بر توسعه فعالیت‌های درآمدزایی مؤسسه خاطرنشان کرد: در پروژه‌های مشترک با بخش اجرا، باید مؤسسه انتفاع داشته باشد و لازم است این رویکرد، در همه بخش‌ها پیگیری شود.

علیزاده با اشاره به سیاست‌های کوچک‌سازی دولت اظهار داشت: ادامه حضور بخش‌های پژوهشی، نیازمند اثبات اثرگذاری آنها در حوزه ذیربط است در غیر اینصورت ممکن است در خطر حذف شدن قرار گیرند. وی ادامه داد: در این راستا، بخش تحقیقات زیست‌فناوری مؤسسه با چالش بیشتری همراه است لذا لازم است این بخش، ضمن بازنگری برنامه‌ها و راهبردهای خود، به سمت تعامل و ارتباط علمی جدی با پژوهشگاه بیوتکنولوژی برود.

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور در بخش دیگری از سخنان خود ضمن تأکید بر توجه رؤسای بخش‌های پژوهشی به جایگاه خود اظهار داشت: رئیس یک بخش پژوهشی با پشتوانه همکاران بخش، باید دارای بیشترین اطلاعات علمی در حوزه خود، بیشترین آگاهی نسبت به وظایف بخش، بیشترین اشراف به بخش اجرایی متعامل و کامل‌ترین تحلیل را نسبت به موضوعات و چالش‌های کشور، مرتبط با بخش خود داشته باشد. علیزاده در انتهای سخنان خود ضمن اشاره به انتصاب اخیر حاج آقا کریم‌خواه به عنوان

نشست و بازدید میدانی اعضای هیئت علمی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران از مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

جمعی از اعضای هیئت علمی، مدیران و کارشناسان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران، روز سه‌شنبه، ۲۸ مرداد ۱۴۰۴، با حضور در مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، ضمن بازدید از بخش‌های مختلف، به بررسی زمینه‌ها و پتانسیل‌های موجود برای طرح‌ها و کارهای پژوهشی مشترک در آینده پرداختند؛ این خود نویدبخش فصل جدیدی در تعاملات علمی است.

در جریان این نشست، کارشناسان و مسئولان بخش‌های مختلف مؤسسه، گزارشی از فعالیت‌های تخصصی خود ارائه کرده و پیشنهادهایی برای همکاری‌های مشترک مطرح کردند. اعضای دانشکده بهداشت نیز دیدگاه‌ها و پیشنهادهای خود را درباره زمینه‌های همکاری بیان کرده و بر ضرورت برگزاری نشست‌های کارشناسی و تشکیل کارگروه‌های مشترک تأکید ورزیدند. همچنین مقرر شد ظرفیت‌های علمی و زیرساختی دو مجموعه در راستای ارتقای تحقیقات بین‌رشته‌ای و کاربردی مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

در ادامه برنامه‌ها، میهمانان با بازدید از موزه حشرات و پروانه‌ها، با گونه‌های متنوع حشرات، روش‌های نگهداری و شناخت تنوع زیستی آن‌ها آشنا شدند که این خود می‌تواند بستری غنی برای مطالعات تاکسونومیک، اکولوژیک و رفتاری حشرات فراهم آورد. همچنین، از آزمایشگاه‌های بخش حفاظت و حمایت، و از طرح‌های در دست انجام، فرایندهای پژوهشی و فنی این بخش نیز بازدید به عمل آوردند تا دریچه‌ای برای کارهای مشترک بین دو مجموعه باز شود. این دیدار، فرصتی ارزشمند برای تقویت شناخت علمی از طرح‌های تحقیقاتی بخش و گسترش همکاری‌های مشترک در پروژه‌های کاربردی طرفین است.

انتظار می‌رود این گام نخستین، مسیر را برای تبادل دانش، تجربه و منابع باز کند و بستر مناسبی برای انجام پژوهش‌های کاربردی و بنیادی فراهم آورد که نتایج آن نه تنها به پیشرفت علمی کشور کمک می‌کند، بلکه می‌تواند راهگشای حل چالش‌های زیست‌محیطی نیز باشد.

با همکاری مشترک دانشکده بهداشت و مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در حوزه سلامت انسان، می‌توان به ارتقاء آگاهی عمومی در این زمینه کمک شایانی کرد. مشاهده تعامل سازنده پژوهشگران و متولیان امر در حفظ سلامت جامعه از طریق بهره‌گیری پایدار از منابع طبیعی، نه تنها به درک عمیق‌تر نقش طبیعت در تأمین سلامت منجر می‌شود، بلکه سطح امید به زندگی را نیز فزونی می‌بخشد.

همچنین، استفاده بهتر از ظرفیت‌های آزمایشگاه‌های موجود برای ارائه خدمات آزمایشگاهی به پژوهشگران مؤسسه و مراکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان‌ها تشکیل شد.

نادری افزود: اعضای این شبکه متشکل از حدود ۱۵۰ نفر اعضای هیئت علمی و کارشناسان ارشد در ۲۲ آزمایشگاه تحقیقاتی در مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، آمادگی دارند تا در بستر شبکه آزمایشگاهی به پژوهشگران مؤسسه، مراکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی و سایر محققان منابع طبیعی در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، شرکت‌های خصوصی و کلیه نهادهای دولتی و غیردولتی، در سراسر کشور، طبق ضوابط و تعرفه‌های مصوب، خدماتی بسیار متفاوت در موضوعات گیاه و خاک (با حدود ۴۰۰ عنوان خدمت فنی و آزمایشگاهی) و با تعرفه مصوب سازمان تات، ارائه کنند.

مدیر خدمات فنی و امور آزمایشگاهی در مورد اهداف مهم تأسیس شبکه آزمایشگاهی مؤسسه گفت: ایجاد شرایط استفاده بهینه همه متخصصان و پژوهشگران مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور از امکانات موجود در آزمایشگاه‌های آن و به اشتراک گذاشتن تجهیزات آزمایشگاهی و تجارب مسئولان و کارکنان آزمایشگاه‌ها در زمینه: کالیبراسیون، استقرار استاندارد، مستندسازی اطلاعات، تدوین استاندارد، ایمنی آزمایشگاه‌ها، حفظ، نگهداری و ارتقای تجهیزات آزمایشگاهی، هماهنگ‌سازی تعرفه خدمات آزمایشگاهی در همه آزمایشگاه‌ها، عضویت در شبکه‌های آزمایشگاهی ملی و ارتباط با سایر مجامع مرتبط در کشور، آموزش کاربران تجهیزات آزمایشگاهی و افزایش دانش علمی آنها و برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه‌های تخصصی آزمایشگاه‌ها را میتوان از مهمترین اهداف تأسیس این شبکه آزمایشگاهی برشمرد.

نادری؛ یکی دیگر از ویژگی‌های مهم شبکه آزمایشگاهی مؤسسه را قابلیت تعامل با دانشگاه‌ها، مؤسسات و مراکز تحقیقاتی، پژوهشگاه‌ها، شرکت‌های دانش‌بنیان و خصوصی و ... در سراسر کشور دانست که موجب شهرت و اعتبار این شبکه منسجم شده است.

وی افزود: شبکه آزمایشگاه‌های مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، عضو رسمی و فعال شبکه‌های آزمایشگاهی ملی (شبکه آزمایشگاهی کشور، شبکه آزمایشگاهی فناوری نانو و شبکه آزمایشگاهی گیاهان دارویی) است و برخی آزمایشگاه‌های آن از آکرودیت‌سازمان ملی استاندارد برخوردار هستند.

نادری در ادامه گفت: با مروری اجمالی به وضعیت شبکه آزمایشگاهی در سال گذشته، سهم درخواست‌های دانشجویی و دانشگاهی جهت استفاده از خدمات مؤسسه، پرننگ‌تر از سایرین بود که این موضوع، گواهی بر تعامل مثبت و سازنده مؤسسه با بخش‌های دانشگاهی و علمی کشور است.

وی در انتها، از مخاطبان برون مؤسسه‌ای شبکه آزمایشگاهی در سال ۱۴۰۳ که عمدتاً از جامعه دانشجویی بودند نام برد.

در بنه و نقش کلیدی بادام وحشی در احیای جنگل‌های خشک، بررسی و حفاظت این گونه‌ها برای مدیریت پایدار اکوسیستم جنگلی این منطقه ضروری است.

تاغ‌کاری در استان کرمان

در مناطق بیابانی و نیمه‌بیابانی ایران، درخت تاغ به‌دلیل سازگاری با شرایط سخت محیطی و نقش مهم خود در تثبیت شن‌های روان و مبارزه با بیابان‌زایی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این درخت با سیستم ریشه‌های گسترده، به حفظ و بهبود کیفیت خاک کمک کرده و با ایجاد سایه، باعث رشد سایر گونه‌های گیاهی نیز می‌شود. با وجود اینکه در گذشته از چوب تاغ برای سوخت استفاده می‌شد، امروزه به‌دلیل نقش حفاظتی این درخت، به شدت مورد حمایت قرار گرفته و تاغ‌کاری به‌عنوان یک راهکار کلیدی در برنامه‌های توسعه پایدار و احیای مناطق تخریب‌شده، به‌ویژه در استان کرمان، برای کنترل گردوغبار و حفاظت از خاک محسوب می‌شود.

نهالستان تولید نهال‌های جنگلی در ایستگاه تحقیقات منابع طبیعی شهید زنده‌روح

ایستگاه شهید زنده‌روح با مساحت ۳۰ هکتار، در ۱۸ کیلومتر جاده کرمان- جوپار قرار دارد (شکل ۵). این ایستگاه با دارا بودن یک حلقه چاه عمیق با دبی ۳۰ لیتر بر ثانیه، به فعالیت‌های کشاورزی و منابع طبیعی این ناحیه اختصاص یافته است. بخش اصلی این ایستگاه شامل یک نهالستان بزرگ است که به‌منظور تولید گونه‌های گیاهی بومی و مقاوم به خشکی مانند بنه، بادام وحشی، ارس و سجد احداث شده و نقش مهمی را در احیای جنگل‌ها و پوشش گیاهی منطقه ایفا می‌کند.

احیای مناطق جنگلی با استفاده از گونه‌های بومی و روش‌های بیولوژیک

تحقیقات در زمینه همزیستی میکوریزا با گیاهان، به‌ویژه در مناطق خشک و نیمه‌خشک، برای موفقیت پروژه‌های جنگل‌کاری بسیار مهم است. قارچ‌های آربوسکولار با تشکیل ساختارهای میکوریزی در ریشه گیاهان، به جذب بهتر مواد غذایی مانند فسفر و افزایش تحمل گیاه به تنش‌های محیطی کمک می‌کنند. در ناحیه رویشی ایرانی- تورانی، جایی که درختانی مانند بنه و بادام با کمبود شدید آب و مواد غذایی مواجه هستند، استفاده از این قارچ‌ها می‌تواند به استقرار و بقای نهال‌ها کمک کند (شکل ۶). عدم تشکیل میکوریزا یکی از دلایل اصلی شکست در کاشت نهال‌ها است. بنابراین، بررسی و جداسازی قارچ‌های بومی همزیست در ریشه این درختان در استان کرمان، برای یافتن راهکارهای مؤثرتر جهت احیا و مدیریت پایدار این اکوسیستم‌ها ضروری به‌نظر می‌رسد.

اخبار ترویجی

نشریه فنی شماره ۸۸

معرفی جمعیت‌های سازگار و پر تولید گونه‌های *Salsola rigida*

Salsola richteri و *Atriplex leucoclada* برای احیاء رویشگاه‌های

مرتعی ایران مرکزی

نویسندگان: علی محبی، حسین توکلی، مسلم مظفری و مهشید سوری

جنگل‌های شمال استان کرمان و راهکارهای حفاظت و احیای آنها

محمد بیرانوند استادیار پژوهش، بخش تحقیقات جنگل‌ها و مراتع، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان کرمان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی کرمان.

جنگل‌های فلات مرکزی ایران که به نام ناحیه رویشی ایرانی- تورانی شناخته می‌شوند، با بارش کم، درجه‌حرارت زیاد و خاک شور، اکوسیستم‌هایی خشک و نیمه‌خشک هستند که نقش کلیدی در حفظ آب، خاک و حیات وحش این ناحیه دارند. به‌رغم پوشش گیاهی پراکنده، این جنگل‌ها تنوع چشمگیری دارند و ۶۹ درصد از فلور ایران را شامل می‌شوند. بخشی از این جنگل‌ها در استان کرمان پراکنش دارند که در ادامه به‌طور مختصر به آنها اشاره خواهد شد.

جنگل‌های طبیعی استان کرمان

جنگل‌های ناحیه رویشی ایرانی-تورانی به دو نوع جنگل‌های بیابانی و کوهستانی تقسیم می‌شوند. جنگل‌های بیابانی به‌طور عمده از گونه‌های درختی و درختچه‌های تاغ، گز و قیچ تشکیل شده‌اند که به‌دلیل ویژگی‌های ریخت‌شناسی خود مقاومت زیادی در برابر خشکی، گرما و شوری خاک دارند. در مقابل، جنگل‌های کوهستانی به‌واسطه شرایط اکولوژیکی مطلوب‌تر، میزبان گونه‌هایی همچون ارس (*Juniperus excelsa*)، بنه (*Pistacia atlantica*)، بادام کوهی/تنگرس (*Amygdalus scoparia*) و زالزالک (*Crataegus spp*) هستند. در ادامه، برخی از رویشگاه‌های جنگلی شاخص استان معرفی می‌شود.

رویشگاه جنگلی ارس

گونه‌های ارس با داشتن پنج گونه اصلی در ایران، یکی از مهم‌ترین جنس‌های سوزنی‌برگ به‌شمار می‌روند که نقش اساسی در پایداری اکوسیستم‌های خشک و نیمه‌خشک را به عهده دارند. ارس به‌عنوان گونه‌های درختی، با سازگاری زیاد به شرایط سخت کوهستانی، از فرسایش خاک جلوگیری کرده و با بهبود کیفیت آن از طریق حفظ رطوبت و افزودن مواد آلی، به رشد سایر گیاهان و موجودات زنده کمک می‌کند. این گونه علاوه بر تاثیرگذاری بر خصوصیات خاک با تعدیل ریزاقلیم منطقه، شرایط مناسبی را برای زندگی سایر جانداران فراهم می‌سازد. یکی از مهم‌ترین رویشگاه‌های ارس در استان کرمان، ذخیره‌گاه جنگلی ارس در منطقه گلوچار است که به‌دلیل تراکم زیاد درختان و استقرار موفق نهال‌ها، تحت حفاظت اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان قرار دارد. ویژگی‌های این ذخیره‌گاه نشان‌دهنده ظرفیت قابل توجه آن برای پایداری و تداوم این اکوسیستم جنگلی در آینده است.

رویشگاه جنگلی بنه و بادام وحشی

در منطقه انجرک شهرستان بافت استان کرمان، که دارای اقلیم معتدل کوهستانی است، جنگل‌های بنه و بادام وحشی قرار دارند که به‌دلیل تراکم زیاد پوشش درختی آن تحت حفاظت هستند (شکل ۳). گونه‌های غالب منطقه بنه و بادام وحشی هستند که علاوه بر نقش موثر در کنترل فرسایش خاک، از ارزش‌های اکولوژیکی و اقتصادی زیادی نیز برخوردارند. جامعه جنگلی بنه- بادام، که وسیع‌ترین تیپ جنگلی منطقه در ارتفاعات ۱۳۰۰-۱۸۰۰ متری است، علاوه بر کارکردهای حفاظتی، محصولات باارزشی از قبیل میوه‌های خوراکی بنه و بادام را نیز تولید می‌کند. گونه بادام وحشی زادآوری خوبی دارد، اما زادآوری بنه محدود است. با توجه به محدودیت‌های زادآوری

معرفی کتاب

هنر خوب زیستن

همه‌کاره و همه‌چیزدان نباشید!
آنچه زندگی را غنی می‌سازد چیزهایی نیستند که به آن اضافه می‌کنید، بلکه چیزهایی هستند که از آن حذف می‌کنید.
آنچه زمانه ما را تهدید می‌کند انفجار اطلاعات نیست، بلکه انفجار انواع نظرات مختلف است.

آزادی واقعی یعنی این که، مجبور نباشید در مورد همه‌چیز و همه‌کس نظری داشته باشید، نگران این نباشید که بی‌نظر بودن نشانه ضعف شماسست، برعکس این نشانه هوش و بلوغ شماسست!

✍️ رولف دوبلی

انسان و سمبل‌هایش

هیچ آگاه‌شدنی بدون رنج نیست ...
رنج که نباید تو را غمگین کند، رنج قرار است تلنگری باشد که بفهمی زندگی‌ات نیاز به تغییر دارد.
آدم وقتی هوشیار می‌شود که زخم بردارد، مگذار رنج درمانده‌ات کند؛
رنج را تحمل نکن، آن را درک کن.

✍️ کارل گوستاو یونگ

کنترل ذهن

هیچ رویدادی در دنیای بیرون رخ نمی‌دهد مگر آن که پیش از آن در دنیای ذهن رخ داده باشد. برای این‌که دنیای زیبا برای خود بیافرینید، نخست باید ذهن خود را زیبا کنید و برای این‌که ذهنتان را زیبا کنید، پیش از آن باید مهار و کنترل ذهنتان را در دست بگیرید.

✍️ خوزه سیلوا

لحظه حال

توانایی زندگی در لحظه اکنون و داشتن رضایت خاطر در لحظه حال را بسیاری از مردم ندارند.
وقتی در حال خوردن سوپ هستید، به دسر فکر نکنید.
وقتی در حال خواندن کتاب هستید، دقت کنید، ببینید افکار شما کجا هستند.

هنگام مسافرت به جای اینکه فکر کنید هنگام برگشتن به خانه چه کارهایی باید انجام شود، در همان مسافرت باشید.

اجازه ندهید لحظه اکنون که غیرقابل وصف است از دست برود، همه دارایی شما لحظه حال است ...

✍️ وین دایر

معرفی این بخش: سرکار خانم مریم معصوم تمیمی، رئیس اداره مستندسازی، کتابخانه و مرکز اسناد علمی منابع طبیعی ایران

نشریه فنی شماره ۹۱

معرفی معادلات آلومتری زی توده درختان با مبدأ دانه‌زاد یا تک پایه و شاخه‌زاد یا جست‌گروه بلوط ایرانی (*Quercus brantii* L.)
نویسندگان: یوسف عسکری، یعقوب ایرانمنش و مهدی پورهاس

برای دریافت فایل متن نشریات و کلیپ‌های آموزشی - ترویجی به سایت تالار ترویج دانش و فنون کشاورزی (<https://agrilib.areeo.ac.ir>) مراجعه فرمایید.

برنامه اقدام معاونت آموزش و ترویج سازمان تات و موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور

در راستای هماهنگی و انسجام سازمانی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود و هم‌افزایی برای اجرای آن نشست مشترک بین موسسه آموزش و ترویج کشاورزی و موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور برگزار شد.
این نشست با حضور معاون علمی و فناوری، رئیس گروه منابع طبیعی و رئیس گروه مطالعات و ارزشیابی از موسسه آموزش و ترویج کشاورزی و معاون پژوهش، فناوری و انتقال یافته‌های تحقیقاتی، روسای بخش‌های تحقیقاتی، رئیس اداره ترویج و انتقال یافته‌های تحقیقاتی و اعضای کمیته ترویج از موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور شکل گرفت. دکتر سیدکریم موسوی با تشریح هفت بند از یک موافقتنامه مشترک خواستار فعالیت‌های ترویجی از موسسه شد.
پروژه‌های تحقیقی - ترویجی، طرح‌های تحقیقی - توسعه‌ای، حضور در عرصه‌های منابع طبیعی، تدوین محتوای آموزشی - ترویجی، معرفی متخصصان مرجع علمی موضوعی/ محصولی، برگزاری کرسی‌های علمی - ترویجی و آموزش کارکنان، محققان و مدیران ستاد موسسه از محورهای مورد انتظار بود.

سایر رویدادها

رئیس مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور در جلسه ارزشیابی

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور:

تحقیقات کاربردی و درآمدزایی؛ رویکرد مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع علی علیزاده، با تأکید بر تغییر رویکرد مؤسسه گفت: تحقیقات باید نمود عینی و کاربردی بیشتری در جامعه داشته باشد. وی با اشاره به کندی روند جذب شرکت‌های دانش‌بنیان، گفت: توسعه فناوری و رفع موانع درآمدزایی در اولویت قرار دارد. علیزاده، معرفی ارقام جدید گیاهان دارویی، تکثیر گیاهان مرتعی و مدیریت باغ‌های اقماری را از دستاوردها و برنامه‌های جاری دانست.

معاون پژوهش و فناوری سازمان تات، در جلسه ارزشیابی عملکرد

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور:

آینده‌پژوهی، سامانه پایش آنلاین و حکمرانی هوشمند، راه نجات منابع طبیعی کشور غلامرضا صالحی جوزانی، بر تدوین یک برنامه عملیاتی منسجم و خروجی محور با رویکرد آینده‌پژوهی تأکید کرد و گفت: توسعه طرح‌های فناوریانه و تقویت ارتباط با بخش خصوصی، افزایش اثربخشی شوراهای راهبردی منابع طبیعی، اجرای طرح‌های منسجم در حوزه‌های کلیدی مانند جنگل‌های زاگرس، ریزگردها و مراتع و راه‌اندازی سامانه پایش آنلاین جنگل و مرتع در چارچوب «الگوی کشت» محورهای اصلی این برنامه به شمار می‌روند. وی، افزود: هدف نهایی، حرکت به سمت حکمرانی هوشمند و دیجیتال در خدمت حفاظت از سرمایه‌های ملی کشور است.

معاون وزیر و رئیس سازمان تات، در جلسه ارزشیابی عملکرد ۱۴۰۳ و برنامه‌های ۱۴۰۴ مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور:

از حل چالش بیابان‌زایی تا توسعه گیاهان دارویی / تأکید بر تحقیقات کاربردی و انتشار نتایج غلامرضا گل محمدی، گفت: تحقیقات باید به گونه‌ای طراحی و اجرا شود که در عرصه قابل پیاده‌سازی بوده و بتواند به حل چالش‌های بزرگی همچون بیابان‌زایی و گرد و غبار کمک کند. وی، با تأکید بر ضرورت اطلاع‌رسانی و انتشار گسترده دستاوردهای تحقیقاتی از طریق روابط عمومی یا کانال‌هایی مانند پل دانش تات تصریح کرد: اگر کار بزرگی انجام شده اما اطلاع‌رسانی نشود، گویی انجام نشده است.

وی با اشاره به اهمیت توسعه حوزه گیاهان دارویی، خواستار رویکردی جامع و فناوریانه شد و تأکید کرد: باید با تهیه اطلس، نقشه‌های خاک و ارائه راهکارهای فنی، مسیر توسعه زنجیره کامل ارزش در این حوزه هموار شود.

نشست هماهنگی برای برگزاری جشنواره پاییزه و گل‌های داودی

مسعود محمودیان؛ معاون اداری، مالی و پشتیبانی مؤسسه: باید سطح عملکرد و اقدامات ما در راستای حفظ شأن باغ گیاه شناسی ملی ایران، مردم و همکاران باشد. توجه به انضباط و نظم، باید در فعالیتهای همکاران، دیده شود. درآمد باغ، در درجه اول، باید برای خود باغ، هزینه شود. موضوعات فنی باغ، باید دغدغه همه بخش‌های پژوهشی مؤسسه باشد. در این نشست، مباحث مختلف مرتبط با باغ گیاه شناسی ملی ایران و جشنواره پیش رو، به بحث و تبادل نظر گذاشته شد و موضوعاتی نیز به تصویب رسید. این نشست، دوشنبه ۱۷ شهریور، با حضور مسئولین معاونت اداری، مالی و پشتیبانی؛ اداره تجاری سازی، اداره حراست، بخش‌های پژوهشی گیاه شناسی و حفاظت و حمایت و اداره روابط عمومی برگزار شد.

.F.R

برگزاری کلاس "کاربرد تنوع زیستی در ارزیابی روند تغییرات در

منابع طبیعی"

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، با هماهنگی اداره آموزش، کلاس "کاربرد تنوع زیستی در ارزیابی روند تغییرات در منابع طبیعی" به تاریخ ۱۸ شهریور در سالن آمفی تئاتر مؤسسه با تدریس دکتر افتخاری و با حضور تعدادی از همکاران برگزار شد.

برگزاری سلسله جلسات "دین در دنیای مدرن"

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، با هماهنگی اداره آموزش، مجموعه کلاسهای "دین در دنیای مدرن" در تاریخهای ۳، ۵ و ۸ شهریور، در سالن آمفی تئاتر مؤسسه برگزار شد.

برگزاری کلاسهای "آموزش مقاله نویسی"

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، با هماهنگی اداره آموزش، مجموعه کلاسهای "آموزش مقاله نویسی به زبان فارسی" و "مقاله نویسی در مجلات معتبر بین المللی" در روزهای ۹ و ۱۶ شهریور در سالن آمفی تئاتر مؤسسه برگزار شد.

تولید بذر گونه های مرتعی، محور نشست علمی مشترک مؤسسه

تحقیقات جنگلها و مراتع کشور با سازمان اتکا

نشست علمی مشترک مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور با مرکز تحقیقات و نوآوری سازمان اتکا و شرکت مزارع نوین ایرانیان، دوشنبه ۲۴ شهریور ۱۴۰۴، در محل سالن جلسات مدیریت هماهنگی امور پژوهشی و ارتباطات علمی این مؤسسه، برگزار شد. هدف از برگزاری این نشست، تولید بذر گونه های مرتعی و بررسی پیشرفت مطالعات طرح «غنی سازی پوشش گیاهی و مدیریت مراتع چات» بود. بر اساس توافقات صورت گرفته، مقرر شد تولید پایه های مادری بذر گونه های مرتعی قشلاقی بر اساس قرارداد منعقد شده با سازمان اتکا (فاز یک پروژه) در مزرعه مجتمع کشاورزی ورامین تا آذر سال جاری اجرا شود همچنین، جمع بندی نهایی مطالعات پروژه احیاء و غنی سازی مراتع چات گنبد، تا پایان مهر ۱۴۰۴ انجام شده و پایلوت های اجرایی مربوط به تولید نشاء و استقرار در مراتع مذکور به همراه عملیات آبخیزداری (ذخیره نزولات آسمانی)، تا پایان آذر ۱۴۰۴ اجرا و نقشه مکانی برنامه های مدیریتی و اجرایی، به شرکت مزارع نوین ایرانیان تحویل داده شود. گفتنی است این جلسه، با حضور پورجعفری، رئیس مرکز تحقیقات و نوآوری سازمان اتکا به همراه جمعی از معاونین و کارشناسان این سازمان همچنین، ثاقب طالبی، معاون پژوهشی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور به همراه کارشناسان بخش های مرتبط با پروژه های مشترک، برگزار شد.

برگزاری جلسه کمیته فنی با محوریت همایش "تغییر اقلیم"

به گزارش روابط عمومی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سومین جلسه کمیته فنی با محوریت همایش علمی تغییر اقلیم در کشاورزی منابع طبیعی، تحت عنوان "پیامدها و مخاطرات تغییر اقلیم و اثرات آن بر منابع طبیعی و کشاورزی" در تاریخ ۳۱ شهریور به میزبانی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور برگزار شد.

در این جلسه که با حضور معاون پژوهشی مؤسسه و شرکت حضوری و برخط اعضای کمیته فنی از پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری، دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور برگزار شد، در رابطه با عناوین سخنرانی پیشنهادی این همایش، بحث و تبادل نظر شکل گرفت. گفتنی است این همایش در نیمه دوم پاییز پیش رو در محل سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی برگزار می شود.

اخبار منابع طبیعی و محیط زیستی

طرح کاشت یک میلیارد درخت با قوت پیگیری می شود

سرپرست سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، طرح کاشت یک میلیارد درخت را یک طرح اجتماعی و همگانی برشمرد و خاطر نشان کرد: این طرح عام المنفعه همانند سایر طرح های منابع طبیعی با قوت پیگیری شده و باید به معارف عمومی تبدیل شود.

رضا افلاطونی، ۱۶ شهریور در نود و هشتمین جلسه طرح مردمی کاشت یک میلیارد که با حضور مدیران ستادی و بیناری مدیران استانی برگزار شد، بر پایداری و استمرار این طرح تاکید کرد و خواستار تبدیل این طرح به یک برنامه عملیاتی و اجرایی شد و از مدیران استانی و ستادی خواست تا با جدیت طرح کاشت یک میلیارد درخت را در دستور کار خود قرار دهند.

سرپرست سازمان منابع طبیعی همچنین بر لزوم تدوین طرح های استانی برای کاشت و نگهداری نهال با مشخصات دقیق همچون نوع گونه، منطقه کاشت و منابع آبی تاکید کرد و خواستار ارائه گزارش های مکتوب کمیته های مالی، حقوقی و سایر بخش های مرتبط با طرح شد. به گفته مسئول اول منابع طبیعی کشور در همین خصوص، شورای راهبری در ستاد سازمان منابع طبیعی برای هماهنگی و نظارت بر این طرح تشکیل خواهد شد.

افلاطونی در ادامه این نشست به اهمیت منابع طبیعی و ضرورت حفظ جنگل ها و مراتع اشاره و بر نقش کلیدی حافظان طبیعت در حفاظت از انفال و منابع طبیعی تاکید کرد.

سرپرست سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، حفاظت از منابع طبیعی را وظیفه ای همگانی دانست که بر اساس اصل ۵۰ قانون اساسی، همگان موظف به حفظ طبیعت و تحویل آن به نسل های آینده هستند و خدمت در حوزه منابع طبیعی را افتخاری بزرگ اما همراه با مسئولیت سنگین برشمرد و از خداوند خواست تا توفیق انجام این مسئولیت را به همه عطا کند.

این مسئول منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با اشاره به ضرورت استفاده از ظرفیت های قانونی و تفاهم نامه ها، به ویژه با دستگاه هایی مانند راه و شهرسازی، آموزش و پرورش و شهرداری ها، خواستار اجرای دقیق تکالیف قانونی و پیگیری تعهدات واحدهای صنعتی مخصوصاً معادن، در احیای عرصه های منابع طبیعی و ایجاد فضای سبز شد.

وی همچنین بر اهمیت سامانه های مکان محور برای ثبت دقیق فعالیت های کاشت و نگهداری نهال تاکید کرد و گفت: ما باید دقیقاً بدانیم چه تعداد نهال، کجا و توسط چه کسی کاشته شده و چگونه نگهداری می شود. افلاطونی با بیان اینکه ما موظف به ارائه اطلاعات و آمار متقن و مستدل به افکار عمومی هستیم از همه مدیران و همکاران خواست تا از آمارسازی پرهیز کرده و گزارش های دقیق و واقعی ارائه دهند تا برنامه ریزی ها بر اساس داده های صحیح انجام شود.

وی در پایان سخنان خود در نود و هشتمین جلسه طرح مردمی کاشت یک میلیارد از ارزیابی عملکرد و دسته بندی استان ها در ارتباط با این طرح سراسری در گروه های عملکردی سبز، زرد و قرمز خبر داد و تصریح کرد: برنامه های تکلیفی باید با توافق مدیران استانی تدوین و اجرا شوند.

معاون آموزش و مشارکت های مردمی سازمان حفاظت محیط

زیست: کارگروه ویژه برای نجات جنگل های زاگرس و شمال

تشکیل شد

معاون آموزش و مشارکت های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست با تشریح اهداف ایجاد کارگروه ویژه حفاظت از جنگل های زاگرس و شمال، بر ضرورت بسیج همگانی و توانمندسازی جوامع محلی برای مقابله با چرخه زوال این اکوسیستم ها تاکید کرد.

به گزارش ایسنا هادی کیادلیری در یک برنامه رادیویی با اشاره به اینکه بحران جنگل های زاگرس و شمال صرفاً با اقدامات یک سازمان حل نخواهد شد، اظهار کرد: مشکلات موجود در این پهنه های طبیعی از ابعاد متنوعی برخوردار است؛ از جنبه های طبیعی گرفته تا مسائل انسانی و اجتماعی.

به گفته وی، برای عبور از این بحران، نیاز به هم افزایی ظرفیت ها و مشارکت همه ذی نفعان وجود دارد.

معاون ستاد مدیریت بحران استانداری ایلام در این باره گفت که برای مهار این آتش‌سوزی گسترده ۱۵۰ نیرو شامل دستگاه‌های عضو ستاد بحران، تشکل‌های همیار طبیعت، کوهنوردان و مردم محلی مشارکت داشتند.

سعید بگ‌نظری شامگاه شنبه ۸ شهریور در گفت‌وگو با خبرنگار ایرنا اظهار کرد که در مهار این آتش‌سوزی بالگرد هوانیروز با پنج سورتی پرواز و هلی‌برن نیرو و تجهیزات به محل آتش‌سوزی مشارکت داشت.

وی یادآور شد: همچنین یک فروند بالگرد امداد هوایی جمعیت هلال احمر برای انتقال یکی از نیروها که در عملیات خاموشی آتش دچار مصدومیت و سوختگی شده بود، به محل حادثه اعزام شد.

بگ‌نظری بیان کرد: بالگرد هوانیروز ارتش امشب نیز در استان مستقر خواهد بود تا در صورت شعله‌ور شدن احتمالی آتش برای انتقال نیرو و تجهیزات به بلندی‌های سیه‌چل اعزام شود.

معاون مدیریت بحران استانداری ایلام اعلام کرد که اکنون تعدادی از نیروها به منظور پایش و رصد محل آتش‌سوزی و جلوگیری از شعله‌ور شدن دوباره کنده‌های نیم‌سوز در منطقه حضور دارند.

وی تراکم انبوه پوشش گیاهی علفزارها و مراتع، وزش باد، سخت‌گذر بودن منطقه و شیب تند را از عوامل تاثیرگذار در طولانی شدن روند مهار آتش‌سوزی سیه‌چل برشمرد.

به گزارش ایرنا، آتش‌سوزی جنگل‌های سیه‌چل واقع در بلندی‌های هانیوان مشرف به شهر ایلام از بامداد شنبه آغاز که سرانجام پس از گذشت ۱۷ ساعت با بسیج نیروهای دستگاه‌های عضو ستاد مدیریت بحران و مشارکت گسترده همیاران طبیعت خاموش شد.

کیادلیری تشکیل این کارگروه را گامی برای ایجاد «فرهنگ مشترک حفاظت» دانست و افزود: چنین فرهنگی می‌تواند نقش سرمایه اجتماعی را ایفا کند و پشتوانه‌ای مؤثر برای اقدامات حفاظتی باشد.

وی یادآور شد که بهره‌برداری‌های بی‌رویه و فشار سنگین بر اکوسیستم‌ها در سال‌های گذشته، جنگل‌ها را وارد چرخه زوال کرده و نجات آن‌ها تنها با راه حل‌های جمعی ممکن است.

معاون آموزش و مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست، نقش جوامع محلی را در این مسیر اساسی دانست و با بیان اینکه «۹۰ درصد آتش‌سوزی‌های جنگل‌های زاگرس منشأ انسانی دارد»، گفت: این ارتباط مستقیم مردم با جنگل، هم تهدید و هم فرصت است.

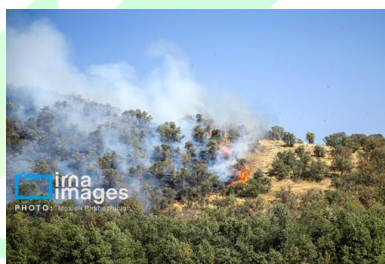
وی کاهش فقر، ایجاد اشتغال پایدار و سهم کردن مردم در منافع اقتصادی اکوسیستم‌ها را کلید کاهش فشار بر طبیعت معرفی کرد.

کیادلیری تأکید کرد: وقتی معیشت مردم به روش‌های پایداری مانند اکوتوریسم صحیح و پایدار وابسته شود، هم اقتصاد محلی تقویت می‌شود و هم انگیزه حفظ منابع بالا می‌رود.

وی در عین حال هشدار داد که آنچه امروز در بسیاری مناطق به نام گردشگری انجام می‌شود، لزوماً مصداق اکوتوریسم پایدار نیست و نیاز به بازنگری دارد.

کیادلیری در پایان با اشاره به رشد و زندگی خود در شهر چالوس و آشنایی عمیق با طبیعت از دوران کودکی، حفظ جنگل‌ها را نه‌تنها یک وظیفه اداری، بلکه مأموریتی ملی و فرهنگی دانست که تحقق آن، عزمی فراگیر و مشارکتی جدی را می‌طلبد.

آتش‌سوزی «سیه‌چل» ایلام پس از ۱۷ ساعت مهار شد

ایلام - ایرنا - سرانجام پس از ۱۷ ساعت کوشش مداوم و خستگی ناپذیر نیروهای مردمی و دستگاه‌ها، آتش‌سوزی جنگل‌های «سیه‌چل» ایلام که به علت سهل‌انگاری انسانی رخ داده بود، مهار شد.

عرض تسلیت

سرکار خانم مریم حسنی نژاد

مراتب همدردی ما را به مناسبت درگذشت عزیز از دست رفته خود، پذیرا باشید. از درگاه پروردگار، غفران و رحمت الهی برای آن مرحوم و سلامتی و طول عمر با عزت برای شما خواستاریم.

***

شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

شبکه آزمایشگاهی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور به عنوان متولی انجام فعالیت‌های آزمایشگاهی و پژوهشی در حوزه منابع طبیعی در سرتاسر کشور، همکاری گسترده‌ای با دانشگاه‌ها و سایر مراکز تحقیقاتی داخل و خارج کشور دارد.

با توجه به ماهیت تحقیقاتی و پژوهشی آزمایشگاه‌های مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، ارائه خدمات متنوع آزمایشگاهی، خدمات مشاوره‌ای و بازدید علمی و آموزشی به متقاضیان از مهم‌ترین و اصلی‌ترین اهداف و فعالیت‌های آن می‌باشد که با دارا بودن تجهیزات آزمایشگاهی مناسب و کارشناسان با دانش فنی به روز و منحصر به فرد، آماده ارائه خدمات تخصصی به اعضای هیئت علمی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی، شرکت‌های دانش بنیان، مراکز صنعتی و کلیه متقاضیان می‌باشد.

شبکه آزمایشگاهی

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

مشتمل بر ۲۲ آزمایشگاه تخصصی آماده ارائه خدمات
آزمایشگاهی در حوزه‌های زیر می‌باشد:

۱. اندازه‌گیری ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی خاک، کمی‌سازی و تعیین سرعت آستانه فرسایش بادی، بررسی توزیع اندازه ذرات فرسایش یافته، تعیین ارتفاع آیرودینامیکی زبری خاک، بررسی فرسایش و تولید رسوب ناشی از قدرت جریان رواناب
۲. آزمون‌های چرخش نوری، ضریب شکست، چگالی نسبی، اندازه‌گیری مواد باقیمانده پس از تبخیر و ارزیابی آمیختگی در اتانول
۳. استخراج، آنالیز، شناسایی و اندازه‌گیری ترکیب‌های اسانس‌ها، روغن‌ها و عصاره‌های گیاهان دارویی (GC/MS و GC, HPLC)
۴. تبادلات بذر، انجام آزمون‌های تکنولوژی و تشخیص سلامت بذرهای جنگلی، مرعی و دارویی آزمون‌های خوشخوراکی با NIR
۵. سنجش صفات بیوشیمیایی، فیزیولوژیکی، ژنتیکی و سیتوژنتیکی گیاهان و تهیه پروتکل کشت بافت گونه‌های گیاهی
۶. ارزیابی، اندازه‌گیری و تجزیه خواص آناتومیکی، فیزیکی، شیمیایی، حفاظتی، مکانیکی چوب کاغذ و فرآورده‌های آن
۷. سنجش ویژگی‌های زیستی خاک، تکثیر میکروارگانیزم‌های مهم خاک و تولید مایه تلقیح
۸. انجام آزمایش‌های فیزیولوژیکی، بیوشیمیایی، مولکولی، ژنتیکی و سیتوژنتیکی
۹. بررسی بیولوژی و اکولوژی عوامل بیماری‌زا و آفات گیاهی
۱۰. پایش آفات و بیماری‌های فضاها سبز شهری
۱۱. انجام مطالعات آناتومی گیاهی

۰۲۱-۴۴۷۸۷۵۸۵

۰۹۰۵ ۶۹۴ ۰۰۲۲

۰۲۱-۷۲۹۵۷۲۴۶

nrln@rifr-ac.ir

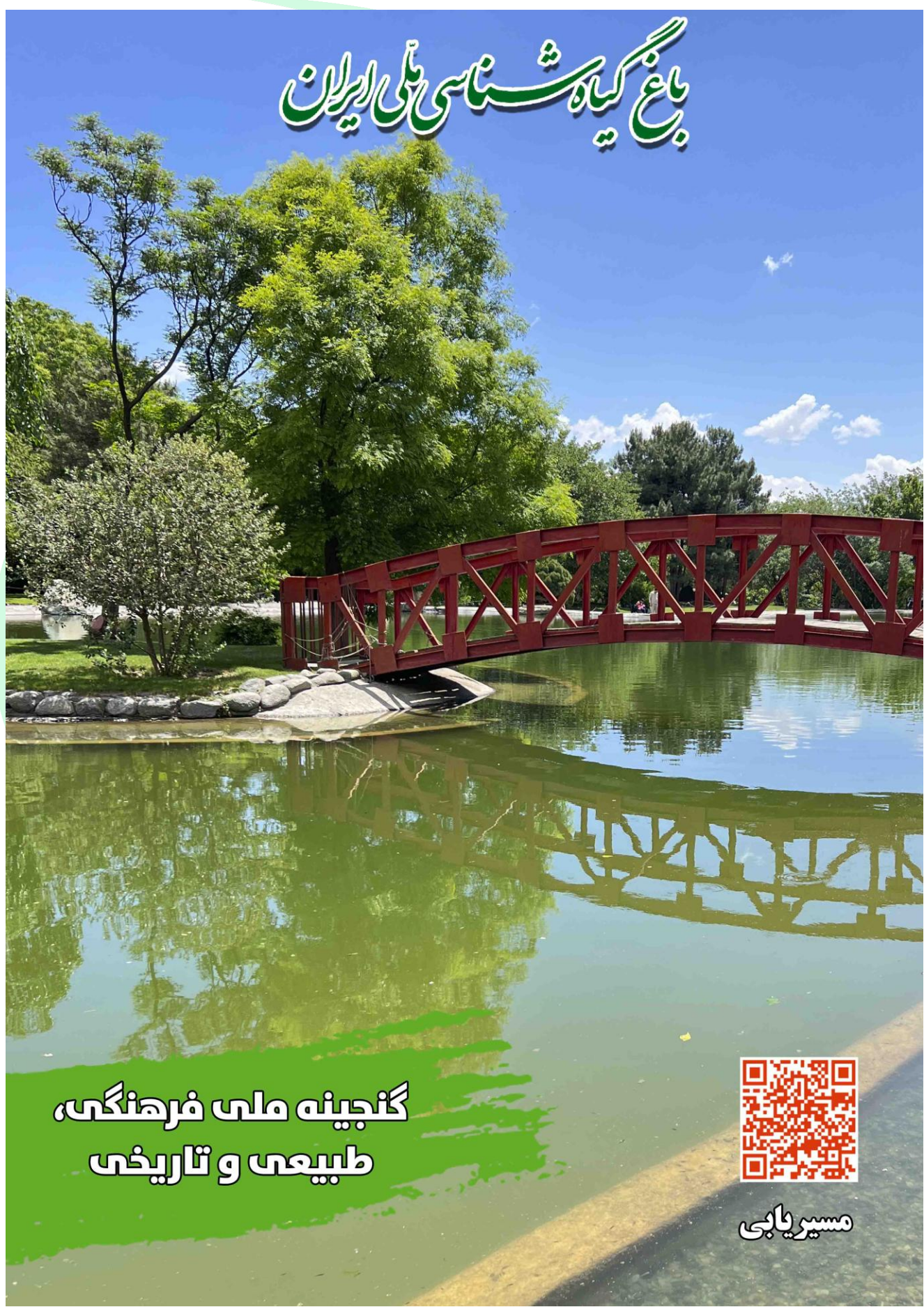
labsnet_rifr

از سایت شبکه آزمایشگاهی

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور دیدن فرمایید.

Labsnet.ir/rifr

باغ گیاه شناسی ملی ایران

گنجینه ملی فرهنگی،
طبیعی و تاریخی

مسیریابی